

Перспектива подальших досліджень - у вивченні функціонального навантаження невербального знаку одяг в дискурсі.

Література

- Барташева Г. І.* Взаємодія невербальних і вербальних компонентів ситуації комунікативного домінування в англомовному дискурсі: автореф. дис...на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови" / Г. І. Барташева. – Х., 2004. – 20с. *Бацевич Ф. С.* Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – К.: ВЦ "Академія", 2004. – 344с. *Белова А. Д.* Лингвистические аспекты аргументации: монография / А. Д. Белова – К.: ЛОГОС, 1997. – 312с. *Гудков Д., Новикова М.* Телесный код русской культуры: материалы к словарю/ Д. Гудков, М. Новикова. – М.: "Гнозис", 2007. – 288с. *Коваленко А. Б.* Теоретико-методологічні засади дослідження невербального спілкування / А. Б. Коваленко // Проблеми експериментальної і кризової психології. – К., 2010. – №8. – С. 3 – 10. *Набокова І. Ю.* Засоби репрезентації зовнішності Першої Леді в американському публіцистичному дискурсі / І. Ю. Набокова // Вісн. ХНУ ім. В. Н. Каразіна. –Х., 2009. – № 837. – С.45 – 50. *Почепцов Г. Г.* Семиотика / Г. Г. Почепцов. – М.: "Рефл-бук", 2002. – 424с. *Романов А. А.* Аспекты психосемиотики визуальной коммуникации [Электронный ресурс]/ А. А. Романов. Режим доступа: http://www/tverlingua.ru/archive/001/01_0001.htm *Серякова І. І.* Метафора невербального каналу зв'язку (на матеріалі англійської мови) / І. І. Серякова// Вісн. Київського національного лінгвістичного університету. – К., 2000. – С. 103 – 109. *Солощук Л. М.* Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англомовному дискурсі: монографія / Л. М. Солощук. – Х.: Константа, 2006. – 300с. *Argyle M.* Bodily Communication / M. Argyle. – N. Y.: Taylor & Francis, 1988. – 363p. *Ekman P., Friesen W.* The Repertoire of Non-verbal Behavior: Categories, Origins, Usages and Coding/ P. Ekman, W. Friesen // Semiotica. – 1969. – P. 49 – 98. *Knapp M. L., Hall J. A.* Non-verbal Communication in Human Interaction. – Sixth Edition. – Belmont CA: Wadsworth, 2006. – 496p. *Lester P.* Visual Communication: images with messages / P. Lester. – N.Y.: Cengage Learning, 2006. – 406p. *Lewis F. R.* Focus on Non-verbal Communication Research / F. R. Lewis. – N.Y.: Nova Publishers, 2007. – 295p. *Molloy J.* Dress for Success / J. Molloy. – N.Y.: P. H. Wyden, 1975. – 245p. *Richards P.* The Clothes that Wear Us: essays on dressing and transgressing in eighteen century culture / P. Richards. – Delaware: Delaware University Press, 1999. – 362p.

КОЛЕСОВА А.О.

(Херсонський державний університет)

АД'ЕКТИВНА СИНЕСТЕЗІЯ У СТВОРЕННІ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ КОХАНОЇ В АНГЛОМОВНИХ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ ХІХ-ХХ СТОЛІТТЯ

У статті досліджено функції синестетичного переносу прикметників у створенні художнього образу Коханої в англомовних поетичних текстах ХІХ-ХХ століття.

Ключові слова: прикметник, синестезія, художній образ.

Колесова А.А. Адъективная синестезия в формировании художественного образа Любимой в англоязычных поэтических текстах ХІХ-ХХ столетия. В статье рассматриваются функции синестетического переноса прилагательных в формировании художественного образа Любимой в англоязычных поэтических текстах ХІХ-ХХ столетия.

Ключевые слова: прилагательное, синестезия, художественный образ.

Kolesova A.O. The Synesthesia of adjectives in the creation of the image of the Beloved in English and American poetry of the ХІХ-ХХth century. The article deals with the functions of the synesthesia of adjectives in the creation of the image of the Beloved in English and American poetry of the ХІХ-ХХth century.

Key words: adjective, synesthesia, image.

Властивість сенсорних прикметників, які належать до одного модусу характеризувати явища іншого модусу, тобто перенос значення з однієї сфери на іншу отримало назву синестетичного переносу/ ад'єктивної синестезії. Сам термін синестезія (від грец. sunaisthesis - співвідчуття), як поняття психофізіології, тлумачать як стан, у якому сенсорний досвід з одною модальністю виникає під впливом стимулу іншої модальності. Ментальна здатність до полімодальності є основою синестетичного переносу.

У лінгвістиці досліджено феномен синестезії, його природа та сутність [Галеев 1999, Агалакова 2000] закономірності та механізми синестетичного переносу, та встановлено, що саме прикметники мають найбільший потенціал до синестетичного переосмислення [Арутюнова 1979, S. Ullmann 1962,] у річищі таких досліджень синестетичний перенос розподілено на метафоричний, метонімічний та оказіонально-авторський [Яницкая 2010, с. 14-15]. У сенсі лінгвістичної синестезії розмежують дві її форми, преша, прикметники, що належать до сенсорних, взаємодіють в середині однієї лексико-семантичної групи (поля), тобто синестетичний перенос відбувається на інші чуттєві відчуття *sweet taste > sweet sound* (Смак > Слух) [Ullmann 1957, Куценко 1979], друга, у більш широкому розумінні передбачає метафоричний перенос прикметників сенсорної сфери на позначення емоційного стану та почуттів *sweet taste > sweet feelings* (Смак > Почуття). [Гак 1977] До прикметників, на позначення сенсорних відчуттів належать лексеми на позначення зору, слуху, дотику, нюху, смаку.

Зважаючи на обсяг статті ми розглянемо функції синестетичного переносу прикметника *sweet*, який за результатами кількісних підрахунків найчастіше вживається для відображення змісту номінативного поля “Світ фізичної краси Коханої” і у такому контексті реалізує свій потенціал вторинної номінації. Під вторинною номінацією розуміємо образне значення прикметника.

Актуальність нашої статті визначається її відповідністю загальній спрямованості сучасних лінгвістичних досліджень частин мови у руслі когнітивної парадигми лінгвістики, по-друге недостатнім вивченням функцій синестетичного переносу прикметника саме в поетичному мовленні.

Предметом нашого дослідження є художній образ Коханого в англійських поетичних текстах XIX-XX століття. **Об’єктом** вивчення є функції синестетичного переносу прикметника *sweet* у створенні художнього образу Коханого.

Метою нашого дослідження є виявлення функцій синестетичного переносу прикметника у створенні образу Коханого в англійських поетичних текстах XIX-XX ст., зокрема у відображенні змісту номінативного поля “Світ фізичної краси Коханої”. **Матеріалом** дослідження слугували поетичні тексти XIX-XX ст. таких авторів як Christina Georgina Rossetti, Stephen Foster, John Clare, Thomas Hood та інш. які активно творили в обраний період часу.

Лексема *sweet* відноситься до лексико-семантичної групи сенсорних прикметників на позначення смаку. За визначенням тлумачного словника (Oxford Paperback Dictionary Thesaurus) прикметник *sweet* означає щось солодке, таке як цукор чи мед. Проте, як засвідчує семантичний аналіз художнього образу Коханої, такий прикметник вживається здебільшого у метафоричному значенні.

Так, наприклад, у наведених нижче словесних поетичних образах відчуття з модусу смаку (солодкий) переносяться на відчуття, викликані слухом, певних рис зовнішності, що сприймаються зоровими рецепторами, на почуття, і лексема, виражена прикметником *sweet* набуває значення милий, ніжний, прекрасний: відчуття смаку > відчуття слуху *Her tones were sweet* (Christina Rossetti *Bride song*), *Her smiles have vanished and her sweet songs flown.* (Stephen Foster *I dream Of Jeanie*), *But the notes were not sweet till you sung them* (Percey Bysshe Shelley *To Jane*); *Gay is life, and sweet is breath* (Robert Bridges *My delight and your delight*); *The sweet hush after a sweet sound.* (Rupert Brook *Retrospect*).

Епітет, виражений прикметником *sweet* характеризує загальне бачення зовнішності Коханої, відчуття смаку > зовнішність : *I know a sweet suburban girl* (Samuel Alfred Beadle *My suburban girl*), *How sweet and fair she seems to be* (Edmund Waller *Go, lovely Rose*), окремих рис зовнішності, таких як обличчя, смак > обличчя, риси обличчя : *Her face bloomed like a sweet flower* (John Clare *First love*) очі/погляд *Thus she stood amid the stooks, praising God with sweetest looks* (Thomas Hood *Ruth*). Прикметник *sweet* може надавати характеристику почуттям, що відчуваються до Коханої, відчуття смаку > почуття: *LOVE came to crave sweet love, if love might be* (Samuel Wadding *A Parsian apologue*), *Of the sweet and hard love which binds us,* (Pablo Neruda *Battles*), *How sweet the joys of love would be?* (Anna Bronte *Dreams*) *How small a part of time they share, that are so wondrous sweet and fair* (Edmund Waller *Go, Lovely Rose*).

Суть метафоричного переносу у такому випадку здійснюється крізь призму прямого значення слова та відчуттів, викликаних саме за допомогою смакових рецепторів, тут задіяні схожість емоційних реакцій, які виникають через відчуття. [Агалакова 2002, с. 11]. Предметом нашого інтересу є когнітивна природа семантичного переносу прикметників. Смак солодкого викликає приємне відчуття (порівняємо гіркий смак-неприємний), виникає асоціативний ряд солодкий - приємний – ніжний – приносить насолоду. Наприклад, антична міфологія засвідчує, що напоєм богів був нектар, солодкий напій з приємним присмаком та ароматом, червоного кольору (міф про Одиссея). Такий напій дарував натхнення та блаженство. Таким чином, проводились певні асоціації стосовно того, що солодке є приємним, блаженним та дарує насолоду. Згодом, прикметник *sweet* набув додаткових значень та вживався у фігуральному значення приємний, гарний.

Прикметник *sweet* у випадку синестетичного переносу нарощує конотативну аксіологічно-емотивну сему. У метафоричному вживанні і у поєднанні з іменником у словосполучення набуває особливого забарвлення. У наведеному прикладі *I never saw so sweet a face* вживається у фігуральному значенні миле, прекрасне обличчя. Такий вибір атрибута на позначення характеристики зовнішньої риси Коханої тим самим виокремлює її з-поміж інших, визначає її ексклюзивність, такий вибір зумовлений почуттями, міцним емоційним впливом, під яким знаходиться суб’єкт кохання.

Когнітивна природа синестетичного переносу зумовлено певним досвідом людини про відчуття, наразі солодкого як приємного та ніжного, задіяна схожість емоційних реакцій, які виникають через відчуття. Таким чином, як засвідчив інтерпретаційно-текстовий та семантичний аналіз, прикметник *sweet* найчастіше вживається для відображення художнього образу Коханої у поетичних текстах XIX-XX століття та завдяки своїй здатності до синестетичного переносу відображає зовнішність Коханої загалом, певні риси обличчя, та почуття до Коханої. Завдяки контексту реалізується конотативний компонент значення прикметника, він нарощує аксіологічно-емотивну сему. Пряме значення поступається метафоричному, реалізується потенціал вторинної номінації.

Література

Агалакова Т. Б. Становление лексико-семантического поля синестетических прилагательных в русском языке / Т. Б. Агалакова: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04. – М., 2003. – 22 с. Арутюнова Н. Д. Языковая метафора / Н. Д. Арутюнова – М.: АН СССР, 1979. – С. 147 – 173. Гак В. Г. К типологии лингвистических номинаций / Гак В. Г. – Языковая номинация (Общие вопросы). – М.: Наука, 1977. – С. 45-53. Галеев Б. М. Содружество чувств и синтез искусств / Галеев Б. М. – М.: Знание, 1982. – 157с. Кравков С. В. Взаимодействие органов чувств / С. В. Кравков – М.: Изд-во Акад. наук СССР, 1948. – С. 115 – 126. Куценко А. В. Семантическая структура прилагательных вкусообозначения и их лексическая сочетаемость в английском и русском языках / А. В. Куценко: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04. – М., 1979. – 22 с. Майданова Т. В. Синестетические метафоры в художественной речи XX века / Т. В. Майданова: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 – М., 1992. – 24 с. Яницкая Н. И. Адъективная синестезия в английской и русской поэзии романтизма / Н. И. Яницкая: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04. – М., 2010. – 24 с. Ullmann S. Semantics. An introduction to the science of meaning./ S. Ullmann – Oxford: Blackwell, 1962. – 278 p. Williams J. Synaesthetic Adjectives. A possible law of semantic change / J. Williams – Language. – 1976. – Vol.52. – № 2. – P. 461-478. 11. Christina Rossetti Bride song – [Електронний ресурс]. – режим доступу до тексту: http://www.poetry-online.org/rossetti_christina_bride_song.htm Rupert Brook Retrospect – [Електронний ресурс]. – режим доступу до тексту: [http://en.wikisource.org/wiki/Retrospect_\(Brooke\)](http://en.wikisource.org/wiki/Retrospect_(Brooke)) 13. Stephen Foster I dream of Jeanie – [Електронний ресурс]. – режим доступу до тексту: http://www.lovepoems.me.uk/foster_jeanie_with_the_light_brown_hair.htm .Percey Bysshe Shelley To Jane – [Електронний ресурс]. – режим доступу до тексту: http://www.love-poems.me.uk/shelley_to_jane.htm Samuel Alfred Beadle My suburban girl – [Електронний ресурс]. – режим доступу до тексту: <http://www.theromantic.com/poetryclassic/mysuburbangirl.htm> Edmund Waller Go, lovely Rose – [Електронний ресурс]. – режим доступу до тексту: <http://www.daypoems.net/poems/305.html> John Clare First Love – [Електронний ресурс]. – режим доступу до тексту: <http://www.poemhunter.com/poem/first-love/> Thomas Hood Ruth – [Електронний ресурс]. – режим доступу до тексту: <http://www.englishverse.com/poems/ruth> Robert Seymour Bridges My delight and your delight <http://www.poemhunter.com/poem/my-delight-and-thy-delight/> Samuel Wadding A Persian apologue – [Електронний ресурс]. – режим доступу до тексту: http://www.links2love.com/poetry_75.htm Pablo Neruda And because Love battles – [Електронний ресурс]. – режим доступу до тексту: <http://www.poemhunter.com/poem/and-because-love-battles/> Anna Bronte Dreams – [Електронний ресурс]. – режим доступу до тексту: <http://www.poemhunter.com/poem/dreams-10/>

КОЧ Н.В.*(Київський національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова)***ГЕНЕЗИС МЕТАФОРЫ В ДИАХРОНИИ: ОПЫТ ИССЛЕДОВАНИЯ**

У статті розглянуті основні особливості утворення та функціонування генетичної метафори як універсального та етнічного (східнослов'янського) культурного феномену. Показана специфіка формування антропологічної метафори як складника діахронічного концепту.

Ключові слова: діахронічний концепт, генетична метафора, антропологічна метафора, медіативність метафори, проєктивність метафори, метафора-метаморфоза, метафора-символ.

Коч Н.В. Генезис метафоры в диахронии: опыт исследования. В статье рассмотрены основные особенности образования и функционирования генетической метафоры как универсального и этнического (восточнославянского) культурного феномена. Показана специфика формирования антропологической метафоры как составляющей диахронического концепта.

Ключевые слова: диахронический концепт, генетическая метафора, антропологическая метафора, медиативность метафоры, проективность метафоры, метафора-метаморфоза, метафора-символ.

Koch N.V. Metaphor genesis in diachrony: the study experience. The article deals with the main features of forming and functioning of the genetic metaphor as a universal and ethnic (East Slavic) cultural phenomenon. The specific character of forming of the anthropo-zoomorphous metaphor as a component of diachronic concept is shown.

Key-words: diachronic concept, genetic metaphor, anthropo-zoomorphous metaphor, metaphor mediativity, metaphor projectivity, metaphor-metamorphosis, metaphor-symbol.

Обязательной составляющей диахронического лингвокультурного концепта является глубинная когнитивная метафора, представленная поверхностными вербальными структурами. В отличие от метафоры в современном понимании этого термина, такой троп имеет свою формальную и содержательную специфику. **Целью** данной статьи является описание особенностей формирования генетической метафоры в динамике ее развития в контексте дописьменной и ранней письменной культуры восточных славян. **Объект** исследования – процесс метафоризации в диахронии, **предмет** исследования – антропологическая когнитивная метафора, презентированная лексическими средствами восточнославянских языков донационального периода их развития.

Метафоризация знаний и опыта в генезисе рассматривается рядом исследователей прежде всего в связи с мифологическими структурами сознания, где метафора является переводом мифа в привычные формы обыденного сознания (Л. Леви-Брюль, К. Леви-Строс Б.А. Успенский, Ю.М. Лотман), а также в связи с понятием универсалий в синхронической семантике (Ю.Н. Караулов, С. Ульман). Метафора как семантическая универсалия диахронической семантики изучена недостаточно глубоко. Одной из работ, представляющей научный интерес в этом направлении, является исследование Л.В. Балашовой,